

ШЫҢ

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОМУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

№ 15 (4805). 1961 ч. январь 18, среда. Өртээ 2 көп.

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының Төп Комитетиниң Пленумунуң дугайында ИНФОРМАСТЫГ ДЫҢНАДЫГ

1961 чылдың январь 16-да СЭКП Төп Комитетиниң Пленуму 1960 чылда чер болгаш мал ажылының продуктуларын бугураш база күрүгө садар талазы-биле күрүгө планын болгаш социалистг хүлээгелерин күсүлелериниң дугайында база кеңээ ажил-агыйны улам ырай хөгжүдөр талазы-биле хемчеглерин дугайында хун чурумунун ийги айтырыны чуугалажып көрүп үргүлчүлээ.

Эртенги хуралга санал берген аштер болза: Л. Н. Ефремов (СЭКП-ниң Горный обкомунуң секретары), Т. А. Акунов (Киргиз ССР-ниң Тянь-Шань облазының «Пограничник» колхозунуң даргазы), К. К. Николаев (ажылчы чоннар депутаттарының Свердловск область Советиниң куусиомунун даргазы), Г. Н. Гарифуллин (Татар АССР-ниң Тунай аттыг колхозунуң даргазы), В. В. Скрибин (Украинаның КП-зының Запорожье обкомунуң секретары), А. С. Колесников (Краснодар крайының СЭКП Каневск районунуң секретары), Д. А. Махсутов (Дагестан АССР-ниң «Чераленные буруны» совхозунуң улуг хойжузу), Г. И. Ткачук (Хмельницкий областың «Украина» колхозунуң даргазы), Л. Я. Флорентьев (СЭКП-ниң Нострома обкомунуң секретары), А. А. Чуслаев (Саратов областың Мичурин аттыг колхозунуң даргазы), Немээни хуралга санал берген аштер болза: Л. И. Лубен-

ников (СЭКП-ниң Кемерово обкомунуң секретары), Д. С. Носенко (Воронеж областың Май 1-зи аттыг колхозунуң трактористы), И. В. Спиридонов (СЭКП-ниң Ленинград обкомунуң секретары), А. Н. Асоченский (Бүгү-вильдизин В. И. Ленин аттыг кеңээ ажил-агый академиянының академиги), М. Х. Савченко (Суммы областың Ленин аттыг колхозунуң саанчызы), А. В. Басов (СЭКП-ниң Ростов обкомунуң секретары), Г. Ф. Жудро (Могилев областың «Тиллог» колхозунуң трактористи). СЭКП ТК-ның Пленуму бодунуң ажылын үргүлчүлөп турар.

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОМУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТӨП КОМИТЕДИНИҢ ПЛЕНУМУ

Январь 13-те Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының Төп Комитетиниң Пленумунуң кеңээки хуралында 1960 чылда чер болгаш мал ажылының продуктуларын бугураш база күрүгө садар талазы-биле күрүгө планын болгаш социалистг хүлээгелерин күсүлелериниң дугайында база кеңээ ажил-агыйны улам ырай хөгжүдөр талазы-биле хемчеглер дугайында айтырыны чуугалажып көрүп үргүлчүлээ. Ийгилик — СЭКП-ниң Краснодар крайкомунун бирги секретары эш Г. И. Воробьев.

Н. С. Хрущев. Эш Воробьев, кубаньчылар кукуруза өстүрөр талазы-биле эш Долинкуту чарышка кыйгырар деп турар дээрин шың бе? Онуңуңа бодарга силерде байдал эки боор аа?

Г. И. Воробьев. Бисте байдал эки. Н. С. Хрущев. Оон дээр бе азы чок бе?

Г. И. Воробьев. Черни дээр деп чуугалап болур.

Н. С. Хрущев. Кубаның черинден эки чер чуртта чок. Силер шың-ла эш Долинкуту чарышка кыйгырарга чуртта чуртта?

Г. И. Воробьев. Эвенотулар кыйгырарлар.

Н. С. Хрущев. Эвенотулар дээр — өскө черек-тир. Бүгү колхозтардан эвенотулар чыгып, оларга: эш Долинкуту чарышка кыйгырарга өтмөчөлүк түр бис деп чуугалаңар.

Г. И. Воробьев. Эш Долинкуту өтмөчөлүк азырын кызып, ол-ла шымаш дүжүттү бодуруска алырын шешеп көөр бис.

Н. С. Хрущев. Чок, эш Воробьев, силер ону чарышка кыйгырар силер бе?

Г. И. Воробьев. Кыйгырып болур. Н. С. Хрущев. Шешеп көөрүңер. Бар авес эш Долинкуту Кубань чарышка кыйгырарлар болза биске тараа-даа, колбаса-даа бар болур. (Залга шимээрэгэшиниң).

Г. И. Воробьев. Эш Долинкуту өтмөчөлүк азырын кызып, ол-ла шымаш дүжүттү бодуруска алырын шешеп көөр бис.

Н. С. Хрущев. Чок, эш Воробьев, силер ону чарышка кыйгырар силер бе?

Г. И. Воробьев. Кыйгырып болур. Н. С. Хрущев. Шешеп көөрүңер. Бар авес эш Долинкуту Кубань чарышка кыйгырарлар болза биске тараа-даа, колбаса-даа бар болур. (Залга шимээрэгэшиниң).

Г. И. Воробьев. Эш Долинкуту өтмөчөлүк азырын кызып, ол-ла шымаш дүжүттү бодуруска алырын шешеп көөр бис.

Н. С. Хрущев. Чок, эш Воробьев, силер ону чарышка кыйгырар силер бе?

Г. И. Воробьев. Кыйгырып болур. Н. С. Хрущев. Шешеп көөрүңер. Бар авес эш Долинкуту Кубань чарышка кыйгырарлар болза биске тараа-даа, колбаса-даа бар болур. (Залга шимээрэгэшиниң).

Г. И. Воробьев. Эш Долинкуту өтмөчөлүк азырын кызып, ол-ла шымаш дүжүттү бодуруска алырын шешеп көөр бис.

Н. С. Хрущев. Чок, эш Воробьев, силер ону чарышка кыйгырар силер бе?

Г. И. Воробьев. Кыйгырып болур. Н. С. Хрущев. Шешеп көөрүңер. Бар авес эш Долинкуту Кубань чарышка кыйгырарлар болза биске тараа-даа, колбаса-даа бар болур. (Залга шимээрэгэшиниң).

Г. И. Воробьев. Эш Долинкуту өтмөчөлүк азырын кызып, ол-ла шымаш дүжүттү бодуруска алырын шешеп көөр бис.

Н. С. Хрущев. Чок, эш Воробьев, силер ону чарышка кыйгырар силер бе?

Г. И. Воробьев. Кыйгырып болур. Н. С. Хрущев. Шешеп көөрүңер. Бар авес эш Долинкуту Кубань чарышка кыйгырарлар болза биске тараа-даа, колбаса-даа бар болур. (Залга шимээрэгэшиниң).

Г. И. Воробьев. Эш Долинкуту өтмөчөлүк азырын кызып, ол-ла шымаш дүжүттү бодуруска алырын шешеп көөр бис.

Н. С. Хрущев. Чок, эш Воробьев, силер ону чарышка кыйгырар силер бе?

Г. И. Воробьев. Кыйгырып болур. Н. С. Хрущев. Шешеп көөрүңер. Бар авес эш Долинкуту Кубань чарышка кыйгырарлар болза биске тараа-даа, колбаса-даа бар болур. (Залга шимээрэгэшиниң).

Г. И. Воробьев. Эш Долинкуту өтмөчөлүк азырын кызып, ол-ла шымаш дүжүттү бодуруска алырын шешеп көөр бис.

Н. С. Хрущев. Чок, эш Воробьев, силер ону чарышка кыйгырар силер бе?

Г. И. Воробьев. Кыйгырып болур. Н. С. Хрущев. Шешеп көөрүңер. Бар авес эш Долинкуту Кубань чарышка кыйгырарлар болза биске тараа-даа, колбаса-даа бар болур. (Залга шимээрэгэшиниң).

Г. И. Воробьев. Эш Долинкуту өтмөчөлүк азырын кызып, ол-ла шымаш дүжүттү бодуруска алырын шешеп көөр бис.

Н. С. Хрущев. Чок, эш Воробьев, силер ону чарышка кыйгырар силер бе?

Г. И. Воробьев. Кыйгырып болур. Н. С. Хрущев. Шешеп көөрүңер. Бар авес эш Долинкуту Кубань чарышка кыйгырарлар болза биске тараа-даа, колбаса-даа бар болур. (Залга шимээрэгэшиниң).

Г. И. Воробьев. Эш Долинкуту өтмөчөлүк азырын кызып, ол-ла шымаш дүжүттү бодуруска алырын шешеп көөр бис.

Н. С. Хрущев. Чок, эш Воробьев, силер ону чарышка кыйгырар силер бе?

Г. И. Воробьев. Кыйгырып болур. Н. С. Хрущев. Шешеп көөрүңер. Бар авес эш Долинкуту Кубань чарышка кыйгырарлар болза биске тараа-даа, колбаса-даа бар болур. (Залга шимээрэгэшиниң).

Г. И. Воробьев. Эш Долинкуту өтмөчөлүк азырын кызып, ол-ла шымаш дүжүттү бодуруска алырын шешеп көөр бис.

Н. С. Хрущев. Чок, эш Воробьев, силер ону чарышка кыйгырар силер бе?

зинде — кукуруза тарыыр.

Г. И. Воробьев. Бисте күзүн чак-чак арбай, күзүн чак-чак кымыл-тас бар. Ол кукурузанын соода 1960 чылда 340 муң гектарга кукурузанын катап тарымышканын чоруткан болгаш сүт база сүт-быттак чөм-быттак мочактардыг хей силос масаазын алган.

Н. С. Хрущев. Быттак быттыкты харын барымдалап көөр херек.

Г. И. Воробьев. Чамдык черлерге бир үнүш таранын соода тараан кукурузанын быттак мочактардыг кылдыр алган бис.

Н. С. Хрущев. Көрсө силер бе. Кубань деп чүе ол-тур.

Г. И. Воробьев. Чүе чуугалап болур мен? Мен Кубаньга чыгыш-даа тарылга чорудуп көрбөз, чаа кжики болур мен.

Н. С. Хрущев. Ийдиң-дыр. Ийдиң болганда дилим-биле шүгүмчүлөөңер, кукурузанын канчаар өстүрерин кубанычыларга чуугалаңар мен. Силерге дуузаланып кылдыр эш Долинкуту дилеп алгыңар.

Г. И. Воробьев. Ол кончул-га эки болур ийдиң.

Кукурузаны өстүрүп ажаарда дүжүттү бедилериниң эң чуугала куралыры «Вир-156» шымаш ийдиң бедик дүжүттү хайнактарын бугураш үчүгө кызыл-биле ажылаары болур. Бисте крайыны байдалында ол хайнак өскө хайнактарга бодарга ылаңгыя муруну болгаш төп районларга гектардан 10 центнерден 15 центнер чедир немелде дүжүттү берип турар. Ийчангам бисте мындай айтырып үнүп көзүп турар. Кукурузанын «Вир-156» деп сорту крайга 36 центнер кукуруза таранын берип турар, а «Воронезская» — 16 ны бээр. Ол дээрге ийи катап аэвеш-тир, ийчанга ол сортуңу уренини 67 алырда өстүрер апарар улус-тур бис, ол бисте биче аткаар тырып турар.

Н. С. Хрущев. Ол соргү силерде четел?

Г. И. Воробьев. Ол 10 муң гектар. Н. С. Хрущев. Козан оон хойну түр. (Залга нинти шимээрэгэшиниң).

Г. И. Воробьев. Ийги сорт — «Стерлинг», ол база 20 центнери берген.

Н. С. Хрущев. Каарганнар оон хойну сынырп кааптар, а силер — 10 муң гектар деп. Силерден 10 муңу база бир 10 муңу ап каапталды. Силер 400 муң гектар деп турар-дыр силер. 400 авес, а 380 муң гектар кылдыр санааларыңар, оон 50 муң гектарны база ап каапталды — 350 муң гектар болур.

Кукурузанын дүжүттүн бедилерде бедик дүжүттү сорттарыңар болгаш хайнактарыңар чыгыш аай хемчөгүлү урениниң тарымы бис, ийчанга уа бурунгу овалга бугураш санын урениниң чактар. Ам механизатор кадрларыңар белекелди, урениниң дүштүрер, эвенотарга чер быттыктары, техниканы септелген болгаш таарыштырылаңар чоруп турар.

Тараа культуларыңар, бирги өлчөгө кымыл-тастың дүжүдүн бедилер дөш демсел торуттунуң түр. Эрткен чымын күзүн чак-чак кымыл-тастың дүжүдү ортуула-биле гектардан 24 центнер болуула. А өч чымын гектардан — 27—28 центнер тараны алыр болдайды бис.

Н. С. Хрущев. Мен силерни база бир үе кирпел көрей. Шының чуугалап тур мен. Силер 400 муң гектар дилдер. Бир авес 350 муң гектар гектарга-ла 60 центнер дүжүт болур кылдыр алыр болза, кукурузанын дүжүдү 126 миллион пуд болур-тур. Ушун ийи — 84 миллион пуд кымыл-тас болур, ийчангам 154 миллион пуд болур. Тарааның-даа, кымыл-тастың болгаш өскө-даа культуларыңар талазы-биле дүжүттү бедилди шылаар боор силер кылдыр бойд-дыр мен.

Г. И. Воробьев. Силерниң санааныңар шың-дыр.

Н. С. Хрущев. Ол саналга авес чүе. Арай чычак чуугалаңар-дыр мен, кичөөңгө чок болганын ол-тур. А ам сандыгы деп болуйн: 1961 чылда — 150 миллион пуд кылдыр шүт саны аптаалы, а 1962 чылда — көргөй-ле бис. (Залга нинти шимээрэгэшиниң. Каткы).

Крайда ристия, чигир сөйлөмү, тарымал торуткуч тарымалы калбарын турар дээрин эш Воробьев оон ийди чуугалаңар.

Мал ажылының дугайында чуугалап турган, бо чымын күрүгөге 285—290 муң тонна этти, тодогалайларга эрткен чыла бодарга 27—30 хуу хей этти, эрткен чыла бодарга сүттү — 710—730 муң тонна азы 15 хуу хойну садар деп соруланы мурунувоука салган бис дээрин эш Воробьев медегелээ.

Кубаның көдөзө ажил-агыйның ажил-шчилери күрүгө планын болгаш чели чымын үшкү чымынның хүлээгелерин күсүлелерин турарын хандылар, СЭКП-ниң XXII съездинин чөлөпкө-биле ужуру дээрин түнөлөөңүзүз азы Воробьев СЭКП ТК-ның пленумунга бугураңар.

Чуваш АССР-ниң Ленин аттыг колхозунуң даргаан С. М. Коротков

жүттү оон алыр силер. Шешеп көөрүңер!

С. К. Коротков. Кылыр бис, Никита Сергеевич...

Колхозтар даргалары өйлөк-өйлөк көөрүңү өржөкчү чугулазының дугайы чуугалавынган, эш Коротков мыңча деп демделгөн: оларны дугайында районнарда, минастерстволарга болгаш төп алыр черлеринде бугураш санын салышыңы чок. Бисте колхозтар даргалары болгаш колхозтар директорлары чер-черде арай куткамыз көрүп турар.

Н. С. Хрущев. Шыгыштар херек. (Адыш часнаашканын).

Бурван районун В. И. Ленин аттыг колхозунуң колхозчулары, коммуниотери, комсомолчулары бистер, санын салышыңа болгаш кичөөңгө хейле харын кылдыр улам эки ажил-даарымысты, көдөзө ажил-агыйның продуктуларын чуртка болгаш чоңга улам-на хейле бөрүнисти партияны Төп Комитетинге таарылаңар түр бис деп, эш Коротков медегелээ.

Сталинград областың колхозлары болгаш совхозтары эрткен чымын хүлээгелерин күсүлелерин күрүгө күрүгө 111 миллион пуд тараны сактаган деп, СЭКП обкомунуң бирги секретары эш А. М. Шольников чуугалаңар. Мал ажылының продуктуларын садарының күрүгө планын база күсүлелерин. Ийчангам көдөзө ажил-агыйның, ийчангам мал ажылының продуктуларын бугураш болгаш белекелериниң чедип алдыңар дениели партияны Төп Комитетинге салган сорулаларыңа ыраакта-ла дүшөөңү турар. Мал ажылының продуктуларын чоңуну көзүп турар негедези областа долур хандыртканыңар турар.

Түрүштү дүжүттү райондарыңар хей мурунуула ам-даа чели алдыңар деп эш Шольников медегелээ. Ийчангам, ылаңгыя чер ажылының культураны бедилди турган, тараны кылдыр болгаш кукурузанын дүжүдүн бедилерди чери черинде херек болуп турар. Кукурузаны тарып өстүрерин экинчеринче улам улуг кичөөңгө сандыңар. Курган тараа кылдыр тарып өстүрерин чедип алыр дөш кукуруза-биле өскө ажилдар апарар. Ийчангам көдөзө, таранын нинти чымылан көзүлдериниң сорулалары шийтирлеп болбас.

Н. С. Хрущев. Эки-дир. (Адыш часнаашканын).

Мал ажылында ол хире хемчөгүлү продуктуларын алыр кукурузанын ажылында болдунар аралыг болган деп эш Коротков чуугалаңар. Кара харуаңуң авес куржалга мал чөмөңүн суруңу түгө ол культураны тарып өстүрериниң арзын-биле быттыктап болур бис. Кара харуаңуң авес зонаның колхоз, совхоз бүрүт сүт-быттак мочактары-биле кады 600-ден 1500 центнер чедир ногаан масаны ап болур дээринге хамыктын бугураңар мен.

Н. С. Хрущев. Шың-дыр. (Адыш часнаашканын).

Силер, Никита Сергеевич, кукурузаны тарага херектеңер кылдыр тарынып сүмөлөп турар чымыларды, гектардан-ла 160 центнер курган тараны алган бис деп, эш Коротков чуугалаңар. «Чедикшиң» дээр сорту таран бис. Ийчан харын «Кубань» 15-ле чедир өскө болбайн чүе. Колхозчулар күсүлелеринде ажилдап болууш түнөл-дө эки болган. «Воронез-76» дээр сорт база бар, ол дүргө быттыктап сорт, оон бистең байдалдарымысты тарып, кургал тараны ап болур. Оон уламыннан кара хөрүңүңүң авес куржалга тараа балансыңан көвүдөлдү, күрүгө хей тараны сандып болур-даа болган мал чөмөңгөңүңе боттары-выска база хей артып болур.

Н. С. Хрущев. Шешеп көөрүңер, эш Коротков.

С. К. Коротков. Кылыр бис, Никита Сергеевич. Өскө культураның ийдиң, чижээ, чочак-тараа дугайында кал шес. Тур секе культура таран черлерге чочак-тарааны шадан боор тарып келген бис. Ол дээрге ылаңгыя мал чөмөңүн балансыңа уау немедени берип турар. Ийдиң черлерге тараан чочак-тараалан мал чөмөңүн бүдүн чартык миллион чедир едиңишалары ап турар бис. Кукуруза, чочак-тараа-биле чергелештир чыгыш болган хей чылда үер синеңери база тарып турар бис.

Н. С. Хрущев. Чочак-тараалан кадыг дүжүттү ап турар силер?

С. К. Коротков. Гектардан-ла 18—20 центнер чочак-тарааны ап турар бис.

Н. С. Хрущев. Уау болган доора дургаар угалымыңарга ийи-үш удаа ажилдап кылышыңар чорудар төлөөдө, чочак-тарааны дөрбөлчөң уулаңчак арга-биле тарып чорукту шешеп көөрүңү силерге сүмөлөп болур ийдиң мен, эш Коротков. Ону өскө культура тарынаан аңдарган чер кылдыр көрүп болур. Чочак-тараа тудуштур үнүп эгелей бергенде, оң ажилдап кылып турган херек чок. Ол дээрге харуаңуң шың ап, чок үнүштериң чай алдыңарбайн бар болгаш шыкты тевээр артырар. Чочак-тарааны ажал алган соода чер ийдиңар херек чок, джаскал ажалган соода, келер чымын дү-

жүттү оон алыр силер. Шешеп көөрүңер!

С. К. Коротков. Кылыр бис, Никита Сергеевич...

Колхозтар даргалары өйлөк-өйлөк көөрүңү өржөкчү чугулазының дугайы чуугалавынган, эш Коротков мыңча деп демделгөн: оларны дугайында районнарда, минастерстволарга болгаш төп алыр черлеринде бугураш санын салышыңы чок. Бисте колхозтар даргалары болгаш колхозтар директорлары чер-черде арай куткамыз көрүп турар.

Н. С. Хрущев. Шыгыштар херек. (Адыш часнаашканын).

Бурван районун В. И. Ленин аттыг колхозунуң колхозчулары, коммуниотери, комсомолчулары бистер, санын салышыңа болгаш кичөөңгө хейле харын кылдыр улам эки ажил-даарымысты, көдөзө ажил-агыйның продуктуларын чуртка болгаш чоңга улам-на хейле бөрүнисти партияны Төп Комитетинге таарылаңар түр бис деп, эш Коротков медегелээ.

Сталинград областың колхозлары болгаш совхозтары эрткен чымын хүлээгелерин күсүлелерин күрүгө күрүгө 111 миллион пуд тараны сактаган деп, СЭКП обкомунуң бирги секретары эш А. М. Шольников чуугалаңар. Мал ажылының продуктуларын садарының күрүгө планын база күсүлелерин. Ийчангам көдөзө ажил-агыйның, ийчангам мал ажылының продуктуларын бугураш болгаш белекелериниң чедип алдыңар дениели партияны Төп Комитетинге салган сорулаларыңа ыраакта-ла дүшөөңү турар. Мал ажылының продуктуларын чоңуну көзүп турар негедези областа долур хандыртканыңар турар.

Түрүштү дүжүттү райондарыңар хей мурунуула ам-даа чели алдыңар деп эш Шольников медегелээ. Ийчангам, ылаңгыя чер ажылының культураны бедилди турган, тараны кылдыр болгаш кукурузанын дүжүдүн бедилерди чери черинде херек болуп турар. Кукурузаны тарып өстүрерин экинчеринче улам улуг кичөөңгө сандыңар. Курган тараа кылдыр тарып өстүрерин чедип алыр дөш кукуруза-биле өскө ажилдар апарар. Ийчангам көдөзө, таранын нинти чымылан көзүлдериниң сорулалары шийтирлеп болбас.

Н. С. Хрущев. Эки-дир. (Адыш часнаашканын).

Мал ажылында ол хире хемчөгүлү продуктуларын алыр кукурузанын ажылында болдунар аралыг болган деп эш Коротков чуугалаңар. Кара харуаңуң авес куржалга мал чөмөңүн суруңу түгө ол культураны тарып өстүрериниң арзын-биле быттыктап болур бис. Кара харуаңуң авес зонаның колхоз, совхоз бүрүт сүт-быттак мочактары-биле кады 600-ден 1500 центнер чедир ногаан масаны ап болур дээринге хамыктын бугураңар мен.

Н. С. Хрущев. Шың-дыр. (Адыш часнаашканын).

Силер, Никита Сергеевич, кукурузаны тарага херектеңер кылдыр тарынып сүмөлөп турар чымыларды, гектардан-ла 160 центнер курган тараны алган бис деп, эш Коротков чуугалаңар. «Чедикшиң» дээр сорту таран бис. Ийчан харын «Кубань» 15-ле чедир өскө болбайн чүе. Колхозчулар күсүлелеринде ажилдап болууш түнөл-дө эки болган. «Воронез-76» дээр сорт база бар, ол дүргө быттыктап сорт, оон бистең байдалдарымысты тарып, кургал тараны ап болур. Оон уламыннан кара хөрүңүңүң авес куржалга тараа балансыңан көвүдөлдү, күрүгө хей тараны сандып болур-даа болган мал чөмөңгөңүңе боттары-выска база хей артып болур.

Н. С. Хрущев. Шешеп көөрүңер, эш Коротков.

С. К. Коротков. Кылыр бис, Никита Сергеевич. Өскө культураның ийдиң, чижээ, чочак-тараа дугайында кал шес. Тур секе культура таран черлерге чочак-тарааны шадан боор тарып келген бис. Ол дээрге ылаңгыя мал чөмөңүн балансыңа уау немедени берип турар. Ийдиң черлерге тараан чочак-тараалан мал чөмөңүн бүдүн чартык миллион чедир едиңишалары ап турар бис. Кукуруза, чочак-тараа-биле чергелештир чыгыш болган хей чылда үер синеңери база тарып турар бис.

Н. С. Хрущев. Чочак-тараалан кадыг дүжүттү ап турар силер?

С. К. Коротков. Гектардан-ла 18—20 центнер чочак-тарааны ап турар бис.

Н. С. Хрущев. Уау болган доора дургаар угалымыңарга ийи-үш удаа ажилдап кылышыңар чорудар төлөөдө, чочак-тарааны дөрбөлчөң уулаңчак арга-биле тарып чорукту шешеп көөрүңү силерге сүмөлөп болур ийдиң мен, эш Коротков. Ону өскө культура тарынаан аңдарган чер кылдыр көрүп болур. Чочак-тараа тудуштур үнүп эгелей бергенде, оң ажилдап кылып турган херек чок. Ол дээрге харуаңуң шың ап, чок үнүштериң чай ал

СОВЕТ ЭВИЛЕДИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТӨП КОМИТЕДИНИҢ ПЛЕНУМУ

(Төнчүзү, Эгеми 1-ги арында).

Стурларын чагыйлашкандар, оруктарын, алеваторларын, тараа склздарын тудар тазалык-биле улуз дурлаалыктын СЭКП ТК болгаш Совет чааг Новосибирск облуска көргүзүшкөн. Чели чылдын дургузунда көзүндү туугуна 7 миллиард ашк рубльдин чарыктарын көрдүнгөн. Облустарга бот-оруга чарыкталыг улуз тудуу органдарына тургузарык дандым-биле кирер ужурут бис, ол чорук калдарын болгаш техниканы чыгыс черге мөөнөзүр, туугун шырарын эскижер, өртөөн чингедир арганы берген турар ийик деп өш Горчаев дедетлеген. Оон-биле чергелештер, улуз ажил-агый-Бинин човулазери чыкп эстөөр бажынарнын, чыгыс ай хевирин тутуу чүдүлери көвүдөдир бөөр жуурут. Чижээ, чус инек кирер чыгыс ай хевирин кажалын дээр ажалды Новосибирскде акжиктеп, ол кажаларнын бирөөнүн тударына 57 муң рубль чарыктаттырар. Ыдыг 300 ашк кажаларын улуз ажил-агыйнын көвүдөдир болгаш совхозтарга саткан.

Чуртка алекшилди тургузар дром бот улузун демиселдин херонге облустын көдө ажил-агыйнын ажал-ишчилери боттү салышкынын кайрер дээрин өш Горчаев Пленумун киржикчилерине бүтүрүшкөн.

СЭКП-нин Москва комитетинин бирги секретары өш Г. Г. Абрамов ийишкээбл облустын көдө ажил-агыйнын хиждуалезин тодарайгандар санарын чутулааш, боттү ажил-агыйларын мал ажалында продукциянын сөөлү чылдарга немей өздүкөзү улуз эвек болган, а 1960 чылда сүтү бугулары харында кызылдарын деп демделгөн. Илангыт хоорайларда болгаш улуздуу сүтү чурттары кызыл секторун иктеринин саны кызылтан чоруктуу орун дуглаар кылдыр иктерин баш санын өстүрүшкөн темпизин колхозтор болгаш совхозтор хандарын шывадылар.

Малдин чөм-суурун быжылгаарыне, кукуруза өстүрүшкөн мурнак дуржулганын негдеринде кичинегиин партия өбөмү чөтөс уландырган ужурунда ол темп чели аддымнар.

Хей-хей ажил-агыйларын тарылта шөддерин тургузууда улуз чөтөстөр бар, тараа культураларын тарылгазын чылдаган чокка кызылган, тарынтанын, ылангыт хөөп олуттур культураларын тарырынын агрохимиказын хажыдып келген. Арг аңдарган черлерин колдууда ажилтаастаан болгаш суланы чүгө бөбү үнүшөр-биле алуштур тараан-да болза, мал мөөнөзүн куруларын бисте аркан көвүдөзү деп өш Абрамов дедетлеген. Ичанганш, малдын көп-центраттыг чөтөстөр бээрн күрүндөн дилээр ужура Москва обланы таварышкан.

Н. С. Хрущев. Мал чөмөриин күрүне силерге бөөр, а мал ажалын хөгжүдөр планларын күтсөдөзүн дугайында силер рапорт бөөр кылдыр ичанга ажалдарын күшүр туур силер бөө?

Г. Г. Абрамов. Бистин административ бө шүтүктүдө чөптү-дүр. Малдын көп-центраттыг чөмөриинге бө дууштуун херекселдерини бүтүн хандары дөш малдын быжыг чөм-суурун тургузар, көдө ажил-агый культураларын дугуздун бедилер тазалык-биле ажалды кичинегиин төвүдө тургузуу турс бис.

Н. С. Хрущев. Эки-ле санал көрдүр. Кус челип келир, бөтүн чугадал турган чүдүлериинин түнөдөн ичанга илеткөөр алар силер.

Г. Г. Абрамов. Чугадалок. Согдөн сөөвүстү ээлеп, адам санарымысты харымлар апарымысты билиш туур бис.

Тарылта шөддерин тургузууда боттү ажил-агыйларда амгы үедө өдө көрүп турар деп өш Абрамов чутулааш. Кукурузанын эки-не чугула ужур-дузанын кончүт эки билш туур бис. Оң тарылта шөдүне бө чылдын 15 муң гектарын мөөнөзүр болгаш инициин-биле кукурузанын тарылта шөдүн 110 муң гектар чөдөриин планнаан деп ол дедетлеген. Чыгыс чылдыг сөгкөнерини гарыла шөдүн кызылган, чыгыс үнөлдү культураларын, чижээ, тарылал тоорукту сикоска тарымын соксадм тургаш, тараа шөддерин эвек өстүр, а кызыл-паранын тарылта шөдүн 1,8 муң га турганын 15 муң гектар чөдүр калбарын суртга салдыган.

Н. С. Хрущев. Силос кызылгына өрткөн чылдын тарымал тоорукту чөдө гектарга тарааным?

Г. Г. Абрамов. 14 муң гектарга тараан.

Н. С. Хрущев. Ону кым силерге сүмөлөзүл?

Г. Г. Абрамов. Кым-да сүмөлөзүн ийин. Чамдык өштер ол дугайы херекке алайын, чингиз хаараан ужурунда ол култура хей-тарыттына берген. Малдын чөм-суурун тургузар херекти контролдарын багай ботандырган-был бис.

Н. С. Хрущев. Чүгө контроль дугалап шывадыс, кижилерге таймал-былаар херек. Ажил-агыйга оон когаралдын көргүзөр ужурут силер.

Г. Г. Абрамов. Шынал-ла сөөлү дөрт чылдарын дургузунда чыл бугуздө 15—20 муң гектар шөдө тарымал тоорукту тарым келген. Ону колдууда чингиз хаараан кижилер тарым келген деп чутулаан болур мен. Олар чыл бугуздө гектарда 50—60 центнер нотаан массанын ап көдө-дө, тарып-ла турганын.

Н. С. Хрущев. Ичанга, чылдык көдөзү дарагын солдур херек, чү-

ге дөргө индыг удуруткучу когаралдан өскө чүгү-даа берип шывадыс болгай.

Г. Г. Абрамов. Ол-даа кончү-ла шын, Никита Сергеевич. Бө айтырымын ам шак ичанга тургузуу туур бис.

Мурнунда Москва чоотунга кызыл-тастык болгаш кызыл-караның эки дугуздун өстүрүп турган. Бар аргаларын база курлавырларын санал, актив-биле болгаш көдө ажил-агыйнын мурнакчылары-биле ажалышкеш, даразында түнөдөдү кылган бис деп өш Абрамов дедетлеген: облустын совхозтары болгаш колхоздары 1961 чылда тарааны бугуларынын ийи катар көвүдөдү, а кызыл-караны 500 муң пудтан эвекш өвөштү ап, кукурузанын гектардын дугуздун 400—500 центнер чөдир-биле болур.

Москва обланын мал ажалын көгүдөриин перспективтиг айтырылдарын оратор база чутулааш. 1,5 чылдын дургузунда иктеринин баш санын ийи катар өсөр болгаш 425 муң чөдөр азы көдө ажил-агыйнын ажалындагы чөдөрүн 100 гектарга-ла 25 баш оонашкүр апар.

Ногаа ажил-агый облустык көдө ажил-агыйында улуз чери эелтер болур. Эрткен чылдын ногаа культураларын гектардын дугуздун 165 центнер болган. Тускайжыткан трестин совхозтары өрткөн чылдын 40 муң тонна ногааны 1959 чылдазын иктеринин саны кызылтан чоруктуу орун дуглаар кылдыр иктерин баш санын өстүрүшкөн темпизин колхозтор болгаш совхозтор хандарын шывадылар.

Малдын чөм-суурун быжылгаарыне, кукуруза өстүрүшкөн мурнак дуржулганын негдеринде кичинегиин партия өбөмү чөтөс уландырган ужурунда ол темп чели аддымнар.

Хей-хей ажил-агыйларын тарылта шөддерин тургузууда улуз чөтөстөр бар, тараа культураларын тарылгазын чылдаган чокка кызылган, тарынтанын, ылангыт хөөп олуттур культураларын тарырынын агрохимиказын хажыдып келген. Арг аңдарган черлерин колдууда ажилтаастаан болгаш суланы чүгө бөбү үнүшөр-биле алуштур тараан-да болза, мал мөөнөзүн куруларын бисте аркан көвүдөзү деп өш Абрамов дедетлеген. Ичанганш, малдын көп-центраттыг чөтөстөр бээрн күрүндөн дилээр ужура Москва обланы таварышкан.

Н. С. Хрущев. Бө дөргө, ол совхозта директор Карповтун болду-га артыпкан каан эки тураскаалыг болур. Оң үдөзүндөн ол салган, ол дөргө оң алар-хавымы-дүр.

Көдө ажил-агый ажалдарын дем-хандарына айтырылдарын өш Абрамов оң ичанга чутулааш. Комплексилик механизастаашкынын үч чыл планын облуста ажалдан кылдыган болгаш амгы үедө боттанып турар, ону чөдөриинин ботандырып чорук чүгө-ажалдык бугуруткучуну ийи катар бедилер арган бөөр. Фермаларын сүт-биле хандарынын тудуун бө чылдын дөдөзөр болгаш иктеринин сарын бүтүн механизастаар. Картофельдин болгаш ногаа культураларын дугуздун ажалдан алдырына ажаллаар чаа машиналарын чөдөдүн кылдырып, бугу-деринде Москва чоотунга эвек каш бугуруткучуларын чөдөдүрүшкөн.

Январь 14-те Пленумун өрткөн куралыга санал бөдөр-биле партиянын Приморье крайкомунун секретары өш В. Е. Чернышев өс берген.

Приморьеде колхозтор болгаш совхозтор чели чылдын ийи чылдарын дургузунда өтү бугуларынын 52 хуу, сүтү—12 хуу, чуртуларын—3,6 катар, дүгү—19,3 хуу сөөдөткөн деп ол чутулааш. Ол үенги иштинде колхозтарга, совхозтарга мийиштык бола малдын баш саны дык өскөн. 1960 чылда күрүне өт сазарынын планын 143 хуу күтсөтүнгөн. Мал ажалынын өрткүчүлүгүнүн бугу хевирини арду чылдыгынан айнуу белеткөөн.

Эрткен чылдын крайнын көдөзү ажил-агыйында дайымын шуугураны улуз ногаалды чөдөрүн— боттү тарылгаларын үштүн бөр кезин херекке өлгөн. А артан шөдлерге херектену хөдүн өрткө өл-шывадыларга-нындан тараа культураларын, сөдөн, картофельдин болгаш ногааларын дугуздун куду болган. Бө байдалдарга бистер бергенерин бугу ажил шывадыс бис. Ичангымык инициинин малдык белеткөөнүгө мал чөмөриин мал кызылгалдымыктын организастыг чорударын хандар деп өш Чернышев чутулааш.

Приморье— ол дөргө чүгө улуз болгаш дүгүн өшүр турар улетурут край өвөс, харын ба өздөдөдү көдө ажил-агыйнын көгүдөриинде улуз арталарды край болур. Черини түшү-дүжүттү, чылг агар, өл-шывадыс алекшиини анас өс, сөй, чигир сөвкээл, кукуруза, картофель, ногаалар тарыры, аблоктү, иктерини, винограды өстүрө арганы берип турар. Мал ажалын, илангыт сүтүрү, мады, сүт күштарын, арнын, мийис бөөр ийи ажалын, алу-ан ажалын хөгжүдөриинге край улуз арталарын чыгуу турар. Ичанга-да бө бугу арталар мралта чөтөс ажалтаанып турар. Моон ужурунда көдө ажил-агыйнын дык хей санын продукциянын кызыл чуртун өскө райондарын өрткөн чыл болган ат турар. Партия организастыгы болза мал ажалыннын продукциянын түс черге бугурут турган, ол продукцияга крайнын херекселге бө чели чылда бүтүн хандарын дөш күтсөтүшкүнерин мобилизастаа турар. Крайнын агаар-бөйдүс байдалдарын ристи өстүрүшкөн таарыкчалды болгаш ол бедик, туруштун дугу-жүттөрүн ажалын хандарын турар. Ичанга-да Приморьеде рист тарылыс чөтүрү хиждуалезин алайын, оң тарылгаларын шөдү дайын сөөдөдү чылдарда дык кызырылга. Амгы үедө совхозтарда бө культуранын тарылгаларын шөдү 8 муң гек-

тар. Крайга рист тарылгалын 150 муң гектар чөдүр көвүдөдү болур деп өш Чернышев чутулааш.

Эң чоокку чылдарда сөй тарылгаларын 200 муң гектар чөдүр калбарырыне хөмөгөл аддымын турар. Черин үдөзүндөн-биле акжиктекинин болгаш чаа черлерин шивгөдөл алганын көмөтөдөдүн хандарыштыр крайга сөй тарылгалын 350—400 муң гектар чөдүр көвүдөдү болур. Сөдөн болгаш ристин ажал алымыкынын «СКИ-3» деп боту чорутуу комбайны-биле хөдүн өрткө өл-шывадыларга бөзүн чорударга чыдылгыр кончү өвөшт болур. Ичангымык, индыг комбайнынын үдүртү турары эвекш. Оларын-биле Узрак-Чөөн чүтүтү райондарын хандар херек деп өш Чернышев дедетлеген.

Индире академик Т. Д. Лысенко. Моон болдымык биология өрткөмөгө солун болгаш практикага чутула болуп турар колхозтарын, совхозтарын сүтүрү малдын сүдүнүн үскүрүн дык бедилер дугайында айтырылган эгелер көрөй дин ол саналыма чутулааш. Чуртка сүтүгү үскүрүн ортукм хузуу бөш чөдү чылдарын дургузунда чуртка сүтүн үскүрүн ортукм хузуу деп ол саяап, индыг арган чорударын саналлап турар бис.

Бир эвек чуртка сүтүн үскүрүн чүгө 0,1 хуу бедилер болза, ол дөргө, бирөөн-ле 2600 килограмм сүт бөөр 300 муң инектин сүдү-биле деннежер дээрин көргүтүп турар санаашкынарны бө айтырып тазалык-биле Н. С. Хрущевта бө Пленумга чутуушкын теистериинде айтып турар. Бисте сүтүн үскүрүн 0,1 хуу эвек, а 10 катар хей—барык 1 хуу бедилер дугайында чүгө чөдүр турар.

Теоретиктиг байдалдарга болгаш дуржула ажалынын мөдөзөриинде доктап шывадыс мен, мичаарга хей-хей өрткө ажалдакчыларын эвек өрткө карап турар индыг саналдарын кызыл турар улуз болгай бис. 5—7 чылдарын дургузунда колхоздарын, совхозтарын малдын сүдүнүгө үстүн хузуу дык бедилер деп мөөнө саналыма карадык чүгө бөөр бө? Харын: ийе, бар. Ичанга-да ол карамыг өрткөдөн кичи болур чүгө менө бүтүн хандары. Ичанга мөөнө өрткө тазалык-биле саналым балдыкчыларга-да берээ, чурт, колхозтор болгаш совхозтор ногааларга таварышкан. Оларга дем-хандарыны өрткө тазалык-биле шын болур таварылгады алыр ажалындан биче-да болза чөдө ажалдык болур деп оратор уламчылаан.

Оң соонда өрткөдөн болза Көдө ажил-агый министрствозунга чорудак болуңу демделгел бижинден үдүтүндөрн почмак, мыда болза Ленин далгарында сүдүнүн үскүрү бедик иктеринин козанын тургусула оң дуржула фермазынга өрткө бугуруткучу бугуларыннын төлүтүсөдүн ажалларын саналлап турар. Ленин далгарынан алган буталарын, оларын үрө-укааларын бугу фермаларга өвкө херекелерин, а колхозтарын, совхозтарын фермаларына (укаажымыда чөв) план бугулар хуварын, аны оларын бугуруткучулар кылдыр ажалларын ол демделгел бижикте саналлап турар.

Сүтүн үскүрүн бедилеринин херээ— кончүт херектиг, кончүт чугула болгаш мыда ажил-агый тазалык-биле калдык-ла карамыг турс деп өрткөдөн база катар демделгөн.

Н. С. Хрущев. Министрөөсү силерге чүгө деп харылашкы?

Т. Д. Лысенко. Чөптө чаа январь айда дужалал бижөөнөр.

Н. С. Хрущев. А казан бижикчи Силер?

Т. Д. Лысенко. Ол херек шагза болган чүгө. Эрткен чылдын июлда амы августга бөөр.

Н. С. Хрущев. А силерин чагаанар чөдө арин болдук?

Т. Д. Лысенко. 20 арин чүгө.

Н. С. Хрущев. 20 аринны 6 айда номчаш шмакшал. Көдө ажил-агый министрствозунда оожум-на номчүп турар-дүр.

Оон ичанга Т. Д. Лысенко кур черлерин шивгөдөл алыр-биле хол-болгаш айтырылдарын чутулааш. Амгы кур черлерин райондарын биче-да бол бөтүлү билш туур болгаш мыда бөтүлүш турар өдүр чагай херектерин магаданын бөдү шывадыс деп ол чутулааш. Ол районнар болза, он чинк өрткөдөн продукцияны— тарааны, өрткө, сүтү болган көдө ажил-агыйнын өске-да продукциянын бугуруткучу агоритимес аргаларын чыгуу турар.

Чер ажалында чыгыс майлыкүдөриин барымдалаар чорукту сок-сактарынын, кур черлерде кол агро-техниктиг арталарын шивгөдөдөрүн— тараанын өн-өртө бижаларын чели ажалынын болгаш бөк үдүштөрүн утуукааларын өрткөк чутулаашын оратор айтыкан. Тараанын орой бижары-биле, а ол ичанга Сибиринде болгаш Согуз Казакстаннын райондарында шөддерин ботталышы-биле өвкөш бөбөс деп өш Лысенко чутулааш. Ол черлерге өртө бижар тарааны тарыры болза бедик дугуштун ап болур. Ичанга-да күнүштерин хөдүн чөмөгөл болгаш биологуг теориянын болгаш биологуг хевирлерин база хевирлерин тургузууларын дугайында өрткөк болгаш өске-да чамдык айтырылдарын эки өрөнип көрү журут.

Бодунун саналынын элөө кезинге өскөдө Лысенко мичуринин биологиянын, өрткөм иктерин, практика-биле шууу холдыштарынын айтырылдарыне чөдөдүргөн. Эш Н. С. Хрущев бө Пленумга бөөр бө-

чөк болган өрткөн чылг гектар бугуруткучун чус пуд тараа, 95 муң гектар шөдүн га бугуруткучун чигир сөвкээзынын 222 центнер дугуштү челип алылган. Мийиштыг бола малдын баш саны чели чылдын баштайгы ийи чылдарын дургузунда облустын совхозтарына 140 муң, хандарынын— 143 муң башка немей өскөн.

Чүгө Көдө ажил-агый министрствозунун эвек, харын база бугу-ле биология болгаш көдө ажил-агый өрткө-шиччел алай черлерин ажалын өдө тургузарынын динамиктиг материалынны барышчалды турар кара чыгыс шын програм-мазы өш Н. С. Хрущевтин айтышкынардында бердигин дээрин академик Лысенко дедетлеген.

Казактын хөвүлүрүндан каап, бө Пленумун ажалында каржир болгаш бө бедик иктерин санал бөөр улуз ас-кежик бөдүн хөйү менө оварлаш-дыр деп. Мурнуу-Казак-тастын «Чимкурган» совхозунун улуз хөйүсү өш Шахабеев чутулааш. Соңдоңтун хөйүсү болгаш тускай өрткөмөгөлери Пленумга телептиг утуушкуну белеткөн. Коллектив малдын баш санын өстүрө, маа ажалынын продуктуларын бугу-дерин болгаш күрүнеге дугузарын көвүдөдүр тазалык-биле күрүне планын болгаш социалистик дүлөзгөлөгөн челинчикини күтсөткөн. Совхозтун фермазында 119 муң баш— планда көрдүнгөндөн берээ 19 муң ашык хөйүсү бар. Бө чылдын тур-гуну 100 хөйү оонаштыр 123 хуура-лык алган. Күрүнеге 40.500 кара-куш хураган кештерин дуааган.

Төрөн совхозунун челинчикини-негиче бодунун шывады салымшкынын киретин мен деп хөйүсү тургучулар чутулааш. 12 чылдарын дургузунда каракуш хөйүсүн өрткөдөн келим. Соңдо 5—6 чылдарын дургузунда 100 төртүр хөй-га оонаштыр 145 баштан эвекш өскө хураганын ап келим, а 1959 чылда, харын 170 хуураган болган. Казак суралгы хөйүсү Иван Маламеш-кович шывадылар челинчикинин диннаш, оон-биле чаржыр деп шивгөдөл алган, чели чылдын ийини чылдык 100 төртүр хөйга оонаштыр 205 хураган алыр деп дүлөзгөлөгөн алган мен.

Бодунун берген сөзүмгө ээ бооп шывадынын бугу Пленумга илеткөө өрткөчү-дүр. Мөөн олардыкы быжылгадан 815 төртүр хөйга 100 башка оонаштыр 206 хуураган алдыган. Бүгүн мөөн улуз акым болгаш башкын Иван Маламешков эки үдөгөр-чөдө дөш, эки өрткө дөш бодунун чуреттин хандымын рах-матты, чуреттин хандымын четти-ришинки база катар чутулаашы күзөгчү-дүр!

«Чимкурган» совхозтун хей-хей хөйүсү бедик көргүзүлгөриин чели алган дээрин өш Шахабеев дедетлеген. Социалистик Күш-ажалдын Маалым, Казак ССР-нин Дөзк Социалистик депутат Коллегия Даулаба-ев мыда улуз хандыкчал болгаш атуу бугуруткучу болган. Ол дайын мурнунда улуз хөйүсүн— бодунун ашаанын дуаагыны болуп ажалла-дык чораша. Казак ашаа фронтуге чорупканда Даулабаев оон орун со-лаан. Ам Даулабаева совхозтун улуз фермаларынн бирөөн баштап турар. Матин Тастанова, Турдыбеков болган өске-да малчынар эки ажаллап туралар.

Чели чылдык үшкү чылдык 100 төртүр хөйга оонаштыр 210-дан эвекш өскө хураганарын алыр болгаш 95 хууза бирги сөрттүн кара-куш хураган кештерин дуаагар деп дүлөзгөлөгөн болууга ап турарын А. Шахабеев Пленумун иктеринин чели алыр тазалык хөйүсүн билгилерин хөй ажалынын мастерини дуржулазы-биле байлды. «Самар-кандынын көдө ажил-агый институтуна заочный өрөнип, тускай номчурары номчүп турар.

«Чимкурган» совхозтун коллектив чели чыл планын беш чыл дургузунда күтсөдүрин дүлөзгөн деп өш Шахабеев чутулааш. Оң чөдүр алырынга бисте бот арталар бө: малдын быжыг чөм-сууру тургустун-га, эки олардык шөдөр болгаш малга эргежок чутула кажалар бар, а кол чүгө— бодунун хөдөрн кончүт эки билш тускай өрткөмөгөл калдар болгаш малчынар өтүп көвүдөн. Москванын болгаш Алма-Атанын өрткөмөгөлери-биле совхозтун коллектив чили хөй чылдарга чөдөдүгү калы ажаллаштыган улуз ужу-дузаны болган, ичанга ол өрткөмөгөл хөй ажалына хөй үрөдөлү челип алыр тазалык-биле малчынарга улуз дузаны челип туралар.

Мал ажалынын Эртөм-шиччел бугу-өвкөл институтунун салырын совхозта тургузарын өш Шахабеев саналлаан.

Саналынын төчүтүндө суралгы хөйүсүн чутулаашы болза: партиянын бугу-ле далгаларын Мурнуу Казакстаннын малчыныры бистер алдалары-биле күтсөдүн шывадыларын партиянын ленинчи Төп Комитетинге, Силерин болууга айтыл-катур бис, өрткө Никита Сергеевич. Чели чыл планын беш чыл дургузунда күтсөдүн дөш «Чимкурган» совхозтун хөйүсү бугу-ле күтсөдүн, билин, дуржулазын харам чокка бөөдөр. Ол дөргө коммунизм тургузушкунун бот улузду херонге бистин салымшкынымыс болур.

Украинажыл Компартиянын Киев өбөмүсүн бирги секретары өш П. Е. Шелестиг санал бөдөр-биле сөс берген. Киевтин ажалы чөнарны сөөлү чылдарга тарааны, этта, чигир сөвкээл, ногааны, картофельди хөй бугуверин челип алганын СЭКП ТК-нын Пленумунга ол илеткөө. Агаар-бөйдүстүн байдалы таарымка

болган өрткөн чылг гектар бугуруткучун чус пуд тараа, 95 муң гектар шөдүн га бугуруткучун чигир сөвкээзынын 222 центнер дугуштү челип алылган. Мийиштыг бола малдын баш саны чели чылдын баштайгы ийи чылдарын дургузунда облустын совхозтарына 140 муң, хандарынын— 143 муң башка немей өскөн.

Н. С. Хрущев. Айтырып салырын чөпшөөр өрөмүр, өш Шелест. Казан өш Бубновский силер партия райкомунун секретары турган үенер-ле. Шполянск районун колхозтары кукурузаны тараа кылдыр чөтөш ап турганын өш Бубновскийден айтырар болдай-дыр мен.

Н. С. Хрущев. Районга инициатива бө бө?

Н. С. Хрущев. Шполянск районга өрткөн чылгн чөтөш алганы?

П. Е. Шелест. Шполянск район ам Черкасск облуска хандаржыр апарган.

Н. С. Хрущев. Ол район ам өскө облуста барган ишмакшал. А өскө районга кандыг болганын, чижээ, ам Умань районга база салырын облуста эвек бө?

П. Е. Шелест. Бисте эвек, база Черкасск облуска кирип турар.

Н. С. Хрущев. Мироновка силерин облуста бө?

П. Е. Шелест. Мироновка өвөштү алган. Кагарлык, Гребенки гектар бугу-руткучун 32 центнерин алганнар.

Н. С. Хрущев. Мироновка дөргө, Шполянск районга чөк турар ийик бө, өш Бубновский? Чыл чө дөргө, кайтамчык-ла аки. Мыда чер Шполянск райондазы-биле бар демей болгай.

Н. Д. Бубновский. Мироновка, Кагарлык, Гребенки аразыма чаржык турганнар.

Н. С. Хрущев. Бижилерин чер кагалар эвек, а Шполянскке райком секретары турган өш Бубновский ишмакш кижилер чери кагалар келгенер. Шполянчыларын дугайында аллар чүгө Украинага эвек, харын бугу Совет Эвилелинге негтерезин турган.

П. Е. Шелест. Ам Шполянск район кукурузаны база эвекш берип турар алардан.

Н. С. Хрущев. Банчал-ла дүгөн өртө бөдүн өш Шелест болуп турар ишмакш, гектар бугуруткучун 21 центнерин алган деп чутулааш, ичанлап чөдөрү.

П. Е. Шелест. Ол дугайын ам чутулаал көрөй.

Тыва автономнуг областың ажылчы чоннар депутаттарының область Советинде сонгулдалар талазы-биле сонгулда округтарын тургузар дугайында

Ажылчы чоннар депутаттарының область Советиниң күсөкчи комитединиң шийтири

РСФСР-ниң Конституциязының 145 чуулганы база «РСФСР-нин ажылчы чоннар депутаттарының край, область, округ, район, хоорай, көдээ болгаш суур Советтериниң сонгулдалар дугайында Дүрүмү» 25 чуулганы чыдадылган, ажылчы чоннар депутаттарының область Советиниң күсөкчи комитединиң шийтиризи бола:

Тыва автономнуг областың ажылчы чоннар депутаттарының область Советиниң сонгулдалар талазы-биле даржазында сонгулда округтары тургузар:

КЫЗЫЛ ХООРАЙ
Каз-Хемниң № 1 сонгулда округу (төвү — суурнуң клуви). Оон составына Каз-Хем суур, «Чедер» курорт, горлоок, сонгу талазында — Енисей-биле, муруну талазында — чагыл-орук-биле, барыны талазында — чагыл-орук-биле аразында бус турбиналыг электростанциязымче баар округту дургаар турар чурттагалы бажынары кирер.

Биче-Енисейниң № 2 сонгулда округу (төвү — хоорайның шериг комиссариаты). Оон составына, Енисейниң горлоок чанында паром кежигини чанында ол чарыкта, Пограничный переулку, Каз-Хемниң эриинден агазын, Енисейскаа кудумчузуунун дең санын талазында чедир, Пушкин кудумчузуунун саарык санын талазында, Хову кудумчузуунун дең санын талазында чедир Енисей кудумчузуунун дең санын талазында чурттагалы бажынары кирер.

Сонгу-Чөөн талазын № 3 сонгулда округу (төвү — хоорайның шериг комиссариаты). Оон составына сонгу талазында — Шоссейная кудумчузуунун саарык санын талазы, муруну талазында — Пролетарская болгаш Луговая кудумчуларының дең санын талазы, чөөн талазында Саянская болгаш Урожайная кудумчуларының ол-бо талазы, барыны талазында — Хову кудумчузуунун саарык санын талазы кирер.

Муруну-Чөөн талазын № 4 сонгулда округу (төвү — машина-орук станциязын колхозтары). Оон составына Хову кудумчузуунун дең санын талазында чедир Енисейскаа кудумчузуунун саарык санын талазы, Пролетарская кудумчузуунун саарык санын талазында чедир Хову кудумчузуунун дең санын талазы, Пролетарская болгаш Луговая кудумчуларының аэропортка чедир саарык санын талазы, Енисейскаа кудумчузуунун саарык санын талазында, оон муруну талажа төвүңгүн чедир, Пушкин кудумчузуунун саарык санын талазы кирер.

Транспорттун сонгу талазы № 5 сонгулда округу (төвү — автобус АТК-зын клуви). Оон составына Каз-Хемниң эриинден агазын, Енисейскаа кудумчузуунун дең санын талазында чедир Пушкин кудумчузуунун дең санын талазы, Авиация кудумчузуунун саарык санын талазында чедир Енисейскаа кудумчузуунун дең санын талазы, Ажылчы кудумчузуунун дең санын талазында чедир Авиация кудумчузуунун саарык санын талазы, Каз-Хем кудумчузуунун саарык санын талазында чедир Ажылчы кудумчузуунун дең санын талазы, Каз-Хем кудумчузуунун саарык санын талазы кирер.

Транспорттун муруну талазы № 6 сонгулда округу (төвү — автобус АТК-зын клуви). Оон составына Каз-Хем кудумчузуунун саарык санын талазында, Авиация кудумчузуунун дең санын талазында чедир Ажылчы кудумчузуунун саарык санын талазы, Енисей кудумчузуунун саарык санын талазында чедир Авиация кудумчузуунун саарык санын талазы, Каз-Хем кудумчузуунун саарык санын талазында чедир Ажылчы кудумчузуунун саарык санын талазы, Каз-Хем кудумчузуунун саарык санын талазы кирер.

Ленинниң № 7 сонгулда округу (төвү — көдээ ажыл-агый техникуму). Оон составына сепперден агазын, Ажылчы кудумчузуунун дең санын талазында чедир Каз-Хем кудумчузуунун дең санын талазы, Интернациональная кудумчузуунун саарык санын талазында чедир Ажылчы кудумчузуунун дең санын талазы, Каз-Хем кудумчузуунун саарык санын талазында чедир Ажылчы кудумчузуунун саарык санын талазы кирер.

Ленинниң № 7 сонгулда округу (төвү — көдээ ажыл-агый техникуму). Оон составына сепперден агазын, Ажылчы кудумчузуунун дең санын талазында чедир Каз-Хем кудумчузуунун дең санын талазы, Интернациональная кудумчузуунун саарык санын талазында чедир Ажылчы кудумчузуунун дең санын талазы, Каз-Хем кудумчузуунун саарык санын талазында чедир Ажылчы кудумчузуунун саарык санын талазы кирер.

Соховиниң № 8 сонгулда округу (төвү — көдээ ажыл-агый транспорттун колхозтары). Оон составына Ажылчы кудумчузуунун саарык санын талазында чедир Интернациональная кудумчузуунун саарык санын талазында чедир Ажылчы кудумчузуунун саарык санын талазында чедир Ажылчы кудумчузуунун саарык санын талазы кирер.

Октябрискиниң № 9 сонгулда округу (төвү — облатрекоопозит клуви). Оон составына Улуг-Хемниң эриинден агазын, Кызыл-шериг кудумчузуунун дең санын талазында чедир Интернациональная кудумчузуунун саарык санын талазы, Октябрьскаа кудумчузуунун саарык санын талазында чедир Кызыл-шериг кудумчузуунун дең санын талазы, Октябрьскаа кудумчузуунун саарык санын талазында чедир Улуг-Хемниң эриинден чедир саарык санын талазы кирер.

Кооперативниң № 10 сонгулда округу (төвү — Горлоуң клуви). Оон составына Кызыл-шериг кудумчузуунун саарык санын талазында, Загорная кудумчузуунун дең санын талазында чедир Интернациональная кудумчузуунун дең санын талазы, Октябрьскаа кудумчузуунун саарык санын талазында чедир Загорная кудумчузуунун саарык санын талазы кирер.

Көк-Тейниң № 55 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Көк-Тей көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «Совет Тыва», «Бурунгаар» колхозтары фермалары кирер.

АК-ДОВАУРАКТИН МУРУНУ ТАЛАКЫ № 31 сонгулда округу (төвү — Кызыл-булуң). Оон составына Электростанциязында болгаш ыш болбаа-зыралыг кылар комбинаттан муруну талазымче АК-Довурак суурнуң муруну талакы кезин кирер.

Дон-Терезиниң № 32 сонгулда округу (төвү — колхозтун клуви). Оон составына Дон-Терезин суур болгаш «Совет-Тываның 5 чылы» колхозтун фермалары кирер.

Биче-Тейниң № 33 сонгулда округу (төвү — колхозтун клуви). Оон составына Биче-Тей көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «Кызыл тараачы» колхозтун фермалары кирер.

Сарыг-Бедниң № 34 сонгулда округу (төвү — колхозтун клуви). Оон составына Анигаты көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «ВЛКСМ 30 чылы» колхозтун фермалары кирер.

Эрги-Барыктын № 35 сонгулда округу (төвү — колхозтун клуви). Оон составына Эрги-Барлык көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «Большевик» колхозтун фермалары кирер.

Акс-Барыктын № 36 сонгулда округу (төвү — суурнуң клуви). Оон составына Акс-Барлык суур кирер. «Барлык» совхозтун № 37 округу. Оон составына Садак-Терек суур кирер.

Хөндөлиниң № 38 сонгулда округу (төвү — школа). Оон составына Орукту-Сайр-Акс суур кирер.

Чоон-Хемчик РАЙОН
Чадаанын барыны талакы № 39 сонгулда округу (төвү — киностат). Оон составына Чадаана хоорайның Октябрьскаа, Ленин, Сталин, Киров, Тарачан кудумчузуунун саарык санын талазы, тарып боозалыга болгаш ишук-батар станциялары кирер.

Чадаанын Чөөн талакы № 40 сонгулда округу (төвү — Культура бажыны). Оон составына Чадаана хоорайның Комсомольскаа, Новая, Тилелге, Сельская, Найрал, Интернациональная, Совет Тываның 10 чылы, Карл Маркс, Чапцев, Колхозная, Транспортная, Алдан-Мааздыр, Зеленаа кудумчулары, Тарачан кудумчузуунун дең санын талазы болгаш шахта, тууйбу заводунуң база мал базазының суурлары кирер.

Чадаанын № 41 көдээ сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Чадаана көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «Искра» колхозтун фермалары кирер.

Даштыг-Кужурун № 42 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Хөндөргей көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш дуржулга станциязын фермазы кирер.

Шеминиң № 43 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Шемин көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «Большевик» колхозтун фермалары кирер.

Чыргакын № 44 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Чыргакы көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «Коммунист» колхозтун фермалары кирер.

Хорум-Дагының № 45 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Хорум-Даг көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «Хорум-Даг» колхозтун фермалары кирер.

Баян-Талакы № 46 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Баян-Тала көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «Октябрь 30 чылы» колхозтун фермалары кирер.

Кызыл-Чырааның № 47 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Ийме көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш Ленин аттыг колхозтун фермалары кирер.

Дөргүниң № 48 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Хайыракан көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш Сталин аттыг колхозтун фермалары кирер.

КАА-ХЕМ РАЙОН
Сарыг-Септин барыны талакы № 49 сонгулда округу (төвү — СТ-тин колхозтары). Оон составына барыны талазымче Кооператив переулкудан агазын Сарыг-Сеп суур болгаш «Октябрь 14 чылы» колхозтун фермалары кирер.

Сарыг-Септин Чөөн талакы № 50 сонгулда округу (төвү — ыш ажылчы черин колхозтары). Оон составына чөөн талазымче Кооператив переулкудан мый Сарыг-Сеп суур болгаш Даянкоо, Дерзиг суурлар кирер.

Көк-Тейниң № 55 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Көк-Тей көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «Совет Тыва», «Бурунгаар» колхозтары фермалары кирер.

Сagamын № 56 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Сагын көдээ Советтин чурттагалыг черлери кирер.

Дус-Дагының № 57 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Дус-Даг көдээ Советтин чурттагалыг черлери кирер.

Хагагайының № 58 сонгулда округу (төвү — культура бажыны). Оон составына Хагагайты суур болгаш Солчур көдээ Советтин чурттагалыг черлери кирер.

БИИ-ХЕМ РАЙОН
Тураанын сонгу талакы № 59 сонгулда округу (төвү — колхозтун колхозтары). Оон составына Туран хоорайның Загорная, Коммунальная, Садовая, Октябрьскаа, Колхозная, Горький кудумчулары, Майская, кудумчу № 1-ден 73-ке чедир саарык санын талазы болгаш № 2-ден 96-га чедир дең санын бажынары, Ленин кудумчузуунун № 1-ден 99-ка чедир саарык санын бажынары болгаш № 2-ден 92-ге чедир дең санын бажынары, Шетиниян кудумчузуунун № 1-ден 35-ке чедир саарык санын бажынары, Найрал кудумчузуунун № 2-ден 42-ге чедир дең санын бажынары, Пролетарская кудумчузуунун № 1-ден 35-ке чедир саарык санын бажынары болгаш № 2-ден 34-ке чедир дең санын бажынары, Комсомольскаа кудумчузуунун № 1-ден 41-ге чедир саарык санын бажынары болгаш № 2-ден 34-ке чедир дең санын бажынары, эмилеке переулку, Кызыл партизан кудумчузуунун дең санын талазы, «Кызыл тараачы» колхозтун бүтү фермалары болгаш Туран-багы, Хаблык, Хамсыра, Шива даа, Би-Хем районунун тууйбу неги кирер.

Тураанын муруну талакы № 60 сонгулда округу (төвү — культура бажыны). Оон составына Туран хоорайның Советскаа, Пушкин, Ажылчы, Шоссейная кудумчулары, Майская кудумчузуунун № 75-ден 85-ке чедир саарык санын талазы болгаш № 100-тен 128-ке чедир дең санын талазы, Ленин кудумчузуунун № 101-ден 213-ке чедир саарык санын талазы болгаш № 94-ден 202-ге чедир дең санын талазы, Шетиниян кудумчузуунун № 37-ден 77-ге чедир саарык санын талазы болгаш № 10-дан 54-ке чедир дең санын талазы, Найрал кудумчузуунун № 1-ден 87-ге чедир саарык санын талазы болгаш № 44-тен 152-ге чедир дең санын талазы, Пролетарская кудумчузуунун № 36-дан 112-ге чедир дең санын талазы болгаш № 43-тен 101-ге чедир саарык санын талазы Комсомольскаа кудумчузуунун № 36-дан 84-ке чедир дең санын талазы Кызыл партизан кудумчузуунун дең санын талазы болгаш Шивалиг, Эрзек суур кирер.

Өкүтүн № 61 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Өкүт-Аксы көдээ Советтин чурттагалыг черлери, «Искра» болгаш «Тилелге» колхозтары фермалары кирер.

Тарлагын № 62 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Аржаан, Тарлаг суурлары чурттагалыг черлери болгаш «Өкүт» совхозтун фермалары, бригадалары кирер.

Хадзының № 63 сонгулда округу (төвү — колхозтун колхозтары). Оон составына Хадзы суур болгаш «Хадзы» колхозтун фермалары кирер.

Кара-Хаактын № 64 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Кара-Хаак көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш агаз хамарышкан оларлар, участоктар кирер.

СҮТ-ХӨЛ РАЙОН
Кызыл-Тайганын № 65 сонгулда округу (төвү — колхозтун колхозтары). Оон составына Кызыл-Тайга көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «Ишкин» колхозтун фермалары кирер.

Сүт-Хөлдүн № 66 сонгулда округу (төвү — колхозтун колхозтары). Оон составына Көк-Чыраа суур болгаш Киров аттыг колхозтун фермалары кирер.

Бора-Тайганын № 67 сонгулда округу (төвү — колхозтун колхозтары). Оон составына Бора-Тайга көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «Бора-Тайга» колхозтун фермалары кирер.

Сур-Аксның № 68 сонгулда округу (төвү — культура бажыны). Оон составына Сур-Аксның чурттагалыг черлери кирер.

Алдан-Мааздырның № 69 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Алдан-Мааздыр көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «Алдан-Мааздыр» колхозтун фермалары кирер.

Арыг-Бажының № 70 сонгулда округу (төвү — колхозтун колхозтары). Оон составына Владимирова, Кызыл-Арыг суурлар, Сталин аттыг саякорий болгаш «Совет Россия» колхозтун фермалары кирер.

Балагының № 71 сонгулда округу (төвү — культура бажыны). Оон составына Балагының, Мардечка суурлар болгаш «Революция» колхозтун фермалары кирер.

Дүргенин № 72 сонгулда округу (төвү — колхозтун колхозтары). Оон составына «Кызыл партизан» совхозтун девиэскэри кирер.

Бай-Хаактын № 73 сонгулда округу (төвү — культура бажыны). Оон составына Бай-Хаак суур кирер.

Межегейниң № 74 сонгулда округу (төвү — колхозтун колхозтары). Оон составына Межегей көдээ Советтин чурттагалыг черлери кирер.

Элегестин № 76 сонгулда округу (төвү — культура бажыны). Оон составына «Элегест» совхозтун девиэскэри кирер.

Хову-Аксның № 77 сонгулда округу (төвү — культура бажыны). Оон составына Хову-Акс суур Советтин чурттагалыг черлери кирер.

Чедериниң № 78 сонгулда округу (төвү — колхозтун колхозтары). Оон составына Чедер көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «Тилелге» совхозтун фермалары кирер.

ТЕС-ХЕМ РАЙОН
Самагалдайның № 79 сонгулда округу (төвү — культура бажыны). Оон составына Самагалдай, Шуурмак, Курганниң чурттагалыг черлери кирер.

Берт-Дагының № 80 сонгулда округу (төвү — колхозтун колхозтары). Оон составына Берт-Даг көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш Ленин аттыг колхозтун фермалары кирер.

Тестиниң № 81 сонгулда округу (төвү — Кызыл-Чыраа көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Кызыл-Чыраа көдээ Советтин чурттагалыг черлери, Бедлар-Арыг суур, «Ак-Эрик» болгаш «Чодураа» колхозтары фермалары кирер.

ТОЖУ РАЙОН
Тоора-Хемниң № 82 сонгулда округу (төвү — культура бажыны). Оон составына Тоора-Хем болгаш Азас көдээ Советтерин чурттагалыг черлери кирер.

Ийиниң № 83 сонгулда округу (төвү — колхозтун колхозтары). Оон составына Ий болгаш Сымтыг-Хем көдээ Советтерин чурттагалыг черлери кирер.

УЛУГ-ХЕМ РАЙОН
Шаган-Арыгын сонгу талакы № 84 сонгулда округу (төвү — хоор-хорукскоо). Оон составына Интернациональная, Устүү болгаш Алды эрик кудумчулары болгаш нефтебазза кирер.

Шаган-Арыгын муруну талакы № 85 сонгулда округу (төвү — культура бажыны). Оон составына Советская, Тайбын, Хову, Базарная кудумчулары кирер.

Арыг-Бажының № 86 сонгулда округу (төвү — колхозтун колхозтары). Оон составына Хемлерге көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «СЭКП-нин XX съездин» колхозтун фермалары кирер.

Торгалының № 87 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Торгалы суур, Кожай, Эйлиг-Хем болгаш «Күш-ажыл-костуу» колхозтун фермалары кирер.

Чаатының № 88 сонгулда округу (төвү — колхозтун колхозтары). Оон составына Чодураа суур болгаш «Чодураа» колхозтун фермалары кирер.

Арыг-Узунуң № 89 сонгулда округу (төвү — колхозтун клуви). Оон составына Арыг-Узун көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «УТКА 25 чылы» колхозтун фермалары кирер.

Көк-Чырааның № 90 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Көк-Чыраа көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш Ленин аттыг колхозтун фермалары кирер.

Хайыраканың № 91 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Хайыракан көдээ Советтин чурттагалыг черлери база «Улуг-Хав» болгаш Жаван аттыг колхозтары фермалары кирер.

Баян-Колдуң № 92 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Баян-Кол көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «X Улуг хурал» колхозтун фермалары кирер.

ЧАА-ХӨЛ РАЙОН
Чаа-Хөлдүн № 93 сонгулда округу (төвү — культура бажыны). Оон составына Чаа-Хөл суур кирер.

Кара-Талакы № 94 сонгулда округу (төвү — суурнуң клуви). Оон составына Кара-Тал суур, Кулут-Хем, Орта-Хем, Устүү-Төн, Көжэ, Шаңчы кирер.

Урбунуң № 95 сонгулда округу (төвү — «Найрал» колхозтун колхозтары). Оон составына Урбун суур, Сарыг-Хөл, Бай-Булуң кирер.

Булуң-Теректин № 96 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Булуң-Терек көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш «Бурунгаар» колхозтун фермалары кирер.

Ак-Турунун № 97 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Ак-Турут көдээ Советтин чурттагалыг черлери болгаш Ленин аттыг колхозтун фермалары кирер.

ЭРЗИН РАЙОН
Сарыг-Булуңуң № 98 сонгулда округу (төвү — культура бажыны). Оон составына Эриин көдээ Советтин чурттагалыг черлери кирер.

Мөренин № 99 сонгулда округу (төвү — көдээ Советтин колхозтары). Оон составына Мөрөн көдээ Советтин чурттагалыг черлери кирер.

Нарының № 100 сонгулда округу (төвү — колхозтун колхозтары). Оон составына Нарын көдээ Советтин чурттагалыг черлери кирер.

Ажылчы чоннар депутаттарының Тыва область Советиниң кукумунун даргазын ораалчымыз А. КОЗЛЕНКО.

Ажылчы чоннар депутаттарының Тыва область Советиниң кукумунун секретары Г. ИВАНОВ.

Кызыл хоорай, 1961 чылдын январь 13.

СЭКП ТК-ның Пленумунун ажылының хуннеринде

Бедик көдүрлүүшкүн-биле

Улуг-Хем районунун партия активини хуралыга коммунист болгаш ажылчы партияларын төдөлгичтерини Москва төвүлел хуралынын түнөөдери дугайында илеткелди СЭКП обкомунун кылдыс өргөлгичи эш Содунам кылган. Илеткелчи болгаш санал бергенер СЭКП ТК-нын январь Пленуму өдөө ажыл-агыйнын талазы-биле чулула айтырыгын чуулаажып турарын улуг өрүшкү-биле демдегелээр.

Коммунист болгаш ажылчы партияларын төдөлгичтериниң Чогул хуралынын Медегалиниң бөтүгү делегейин улустарыга Кыргынын бүтүнү-биле деткип турар мен, Совет Эвлюзияниң Коммунист партиязы, эш Никита Сергеевич Хрущевка багыткан өн ленинич Топ Комитетти бүтү-ле акы-дуума коммунист болгаш ажылчы партияларын төдөлгичтериниң Чогул хуралынын Медегалиниң бөтүгү делегейи найыралды болгаш бүтү делегейи тайбыны бажылаарына беленин база катан

көргөскөнгө чоргаралын тур мен — деп, коммунист эш Шарфеев чуулаалы.

Ленин аттыг колхозта парторганизаця секретары эш Сагожков хуралга сөс алган, төгүтүгү документалери бугу коммунист болгаш чырылгышкынын белгүнеринде өрөспит өгөлгөни демдегелээр.

Хуралга районун улус өредилге кылдынын өргөлгичи эш Дардам болгаш өске-даа иштер сөс алган, бугу чурттары коммунистериниң программалыг документалери бүтүнү-биле чуулдугуңгун хоорайның болгаш көдөңниң итталгенин, чырылгышкынын бугу делегейи найыралды болгаш бүтү делегейи тайбыны бажылаарына беленин база катан

Д. АРАКЧА.

Септелгени доозар дөш

СЭКП-нин ээлгегил XXII съездинин 6 чылдын октябрь 17-де чымдырлар дугайында партия Топ Комитетини январь Пленумунун доктаалы Чөөн-Хемчик районунун ажылчы чоннар бедик көдүрлүүшкүнүгүт уктаанар. Партиянын XXII съездинин чымдырлар дугайында Плен

